

Територія Львова між вулицями Городоцькою, Федьковича і Липневою — дуже складна і динамічно розвивається. Тут перетинаються важливі транспортні артерії міста з Привокзальною площею та залізничним вокзалом. Як далі розвиватиметься цей мікрорайон Львова, вирішать на Всеукраїнському відкритому конкурсі, який оголосила міська рада. Він триватиме до 15 липня цього року, *передає наш власкор Богдан Кушнір*

У плідних пошуках гармонії людини і природи Професорові Федору Гамору — 70 років

З нагоди ювілею цими днями у Львові за фінансової підтримки гендиректора українсько-австрійського підприємства «Фішер-Мукачєво» Василя Рябича та інших спонсорів вийшла друком автобіографічна книжка Ф. Гамора «У пошуках гармонії людини і природи».

На 548 сторінках повноколірного видання, як зазначає професор, лауреат Державної премії України Василь Химич, читачі знайдуть «багато цікавих та унікальних фактів і фотомоментів, роботи зі збереження природних та культурних цінностей і сталого розвитку в Карпатському регіоні, та особливо із життя й подвигницької наукової діяльності Федора Гамора — людини, яка понад усе любить Карпати, рідну Рахівщину і поважає людей, з якими живе і працює».

За багато років сумлінної і наполегливої праці професор Гамор разом із трудовим колективом створив Карпатський біосферний заповідник. При жорсткому протистоянні лісорубів, чиновників та браконьєрів домігся прийняття чотирьох президентських указів і урядових постанов щодо розширення території заповідника із 12,6 до 58 тисяч гектарів та включення його до Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, а також занесення букових пралісів Карпат до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

За роки діяльності Федора Гамора заповідник став міжнародно визнаним екологічним та науковим центром. Він єдиний в Україні чотири рази нагороджений Радою Європи Європейським дипломом за природоохоронну діяльність. Тут створено потужну науково-виробничу базу, соціальну, еколого-освітню та туристично-рекреаційну інфраструктуру. Реалізовано десятки різноманітних міжнародних, національних та регіональних не тільки наукових, а й соціально значущих проєктів.

Зокрема, він безпосередньо причетний до розроблення та ухвалення Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, законів «Про статус гірських населених пунктів в Україні», «Про мораторій на проведення сучільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону», постанов Кабміну «Про заходи щодо державної підтримки реалізації Комплексної програми еколого-економічного та соціального розвитку гірської Рахівщини на період 1998—2005 рр.» та «Про затвердження Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2020—2022 ро-

ки», рішень Президента й уряду щодо збереження букових пралісів Карпат і забезпечення сталого розвитку і благоустрою гірських населених пунктів української частини природного об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи»...

Очолований професором Гамором більш як чверть століття Карпатський біосферний заповідник став авторитетною природоохоронною, науково-дослідною установою міжнародного значення. В його складі успішно працювали відділи науково-дослідної й еколого-освітньої роботи та міжнародної співпраці, рекреації та сталого розвитку, лабораторії — ботанічна, зоологічна, лісознавча й екологічного моніторингу, 12 природоохоронних, науково-дослідних відділень, наукові полігони, пробні площі, гідрометеопости, демонстраційне науково-дослідне форелеве господарство та інше.

Споруджено єдиний в Україні музей екології гір та історії природоохоронного заповідника Карпат, музей нарциса, еколого-освітній центр у географічному центрі Європи, 15-квартирний житловий будинок для спеціалістів заповідника та створено цілу мережу інших еколого-освітніх, інформаційно-туристичних, природоохоронних та соціально важливих інфраструктурних об'єктів тощо. Оpubліковано десятки наукових монографій та багато сотень наукових матеріалів у вітчизняних і закордонних виданнях.

Під керівництвом Федора Гамора майже тридцять років виходить у світ всеукраїнський екологічний науково-популярний журнал «Зелені Карпати», видаються регіональна екологічна газета «Вісник Карпатського біосферного заповідника», періодичне наукове видання «Природа Карпат: науковий щорічник Карпатського біосферного заповідника та інституту екології Карпат НАН України», проведено понад два десятки міжнародних науково-практичних конференцій і круглих столів, рекомендації й напрацювання яких лягли в основу ухвалення цілої низки законів і актів Президента й уряду України. Зокрема й щодо сплати установами природно-заповідного фонду земельного подат-

ІЗ ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

Федір Гамор народився 28 березня 1951 р. у селі Верхнє Водяне Рахівського району Закарпаття. Закінчив Ужгородський державний університет. Доктор біологічних наук, професор, заслужений природоохоронець України, кавалер ордена «За заслуги», почесний громадянин міста Рахів і румунського міста Вішеу-де-Сус.

Працював на різних відповідальних посадах у державних і господарських структурах. Був позаштатним радником міністра екології та природних ресурсів України, багаторазово обирався депутатом місцевих рад.

Організатор і багатолітній директор (1987—2013) Карпатського біосферного заповідника, а за сумісництвом в різні роки — професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Ужгородського національного університету та Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Професором Гамором і за його участю розроблено й реалізовано численні регіональні, національні й міжнародні програми та проєкти. Його багаторічна подвигницька діяльність сприяє збереженню унікальних природних і культурних цінностей світового значення, сталому розвитку в Карпатському регіоні та досягненню гармонії людини і природи.

ку територіальним громадам та відкриття руху потягів із Києва до Рахова.

Професором Гамором опубліковано приблизно 1200 наукових, науково-популярних, публіцистичних статей, монографій та інших праць. Із яких майже сотня побачила світ на сторінках газет «Голос України», «Урядовий кур'єр» та інших центральних видань.

Лише деякі із майже півсотні публіцистичних та аналітичних матеріалів, оприлюднених «Голосом України» («Чи могли б Карпати прийняти зимову Олімпіаду?», 1996 р., «Гірські жителі легко дихають, але важко живуть. Карпатський регіон і проблеми сталого розвитку», 1998 р., «Чому річки виходять з берегів», 1999 р., «Гармонія людини і природи: де її шукати?», 2008 р., «Від перших резерватів у Карпатах до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», 2008 р., «Природоохоронний менеджмент у Карпатах», 2011 р., «Один із символів єднання нашого континенту.

Європейський процес збереження букових лісів», 2012 р., «Коли через Карпати загуркоче потяг до столиці?», 2014 р., «Банальна заготівля дров виявляє глибину кризи в заповідній справі і оголює перепони бюрократії, що виплодила навколо лісів Карпатського краю «кишенькову мафію», 2016 р., «Іншого шляху, ніж досягти гармонії між людиною і природою, просто не існує», 2018 р., «І все-таки чому виходять річки з берегів, або Чи можна мінімізувати наслідки руйнівних повеней у Карпатському регіоні?», 2020 р.), дають уяву про масштабність та актуальність мислення і багаторічної плідної роботи цієї непересічної особистості.

Федір Гамор — організатор та натхненник двох десятків міжнародних проєктів, що зміцнили імідж української науки в світі, та найголовніше — автор і втілювач у життя ідеї, яка чи не єдина в останні роки по-справжньому прославила Укра-

їну: йдеться про створення Всесвітнього об'єкта природної спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи».

Як зауважує відомий словацький професор Іван Волошук, це стало можливим «завдяки величезній завзятості, ентузіазму, тактовності, терпимості, принциповій послідовності та науковій ерудиції Федора Гамора, який зміг узгодити різні інтереси вітчизняних і зарубіжних учасників при підготовці та затвердженні номінаційних проєктів букових пралісів. Багато разів я особисто переконувався на внутрішніх та міжнародних перемовинах у тому, що не було б Федора Гамора, не було би і Всесвітньої спадщини букових пралісів».

А розмірковуючи у цьому контексті про феномен цього вченого, поет Василь Кухта зауважує: «Для багатьох професор Ф. Гамор — подразник спокою, феєрверк нескінченних ідей: Дні європейської культурної і природної спад-

щини в Географічному центрі Європи; екологічний Давос у Центрі Європи; транс'європейський потяг (через Рахів) до Будапешта, Праги, Відня — це тільки поокремі з них. Комусь вони здаються надуманими, нездійсненними на тлі нашої перманентної бідності. Але, напевно, тут варто говорити насамперед (на рівні держави) про бідність духовну, невміння дослухатися до оригінальних ідей. Про відсутність (у загалу і влади) притаманних Гамору рис: напористості, вміння домагатися результату. Однак згадаймо: ще недавно, коли мова заходила про черговий із задумів — потяг Київ — Рахів — його називали «рахівським мрійником». Усі, хто сумнівався, нині залюбки користуються послугами цього рейсу... А скільки таких «мрій», себто суворовивірених проєктів, у Гаморовому науковому портфелі нині! Про Федора Гамора останнім часом багато написано, досвід роботи українського вченого узагальнено на шпальтах різних світових видань. «Світлом європейської охорони лісів» назвав його відомий учений, учорашній директор Швейцарського федерального інституту лісових, снігових і ландшафтних досліджень (WSL) професор Маріо Броджі. Природоохоронній спільноті Європи запам'яталася також блискуча метафора професора П'єра Юбіша з Університету сталого розвитку м. Еберсвальде (Німеччина), який, ведучи мову про «чемпіонство» Карпатського біосферного заповідника у європейському природоохоронному процесі, слушно і не без гумору зауважив: «Якщо би Гамора не було, то його неодмінно слід би придумати...». На щастя, Гамор як явище був і є. Я ж наостанок хотів би зауважити інше: якби йому випадком «дали бути» в Україні Президентом чи міністром, головою уряду чи якимось іншим високопосадовцем, від якого залежать доленосні рішення, то ці рішення йому б не приносила на папірці численна рать, він сам би їх продукував, суворо стежачи за неухильним виконанням власних розпоряджень. Відчуваючи при цьому високу відповідальність за кожне слово, за кожен штрих...

Знаючи Федора Гамора декілька десятиріч, не можу не погодитися із цими твердженнями німецького вченого.

Василь НИТКА.

Рахів
Закарпатської області.